

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2024

Kh 26.08.2024 § 125

Valmistelija

hallintojohtaja Päivi Huhtala

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä hakemuksessa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n 2 momentin mukaan valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitetyt toimenpiteet tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu. Mainitun lainkohdan perusteella ministeriö asettaa valtionosuuden korotuksen käytölle seuraavat ehdot hyväksytyyn talouden tasapainotussuunnitelman lisäksi:

1. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päätäntävällässä olevien menojen lisäystä. Tämä koskee sekä käyttötalous- että investointimenoja. Korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta.
2. Korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistarpeisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen johdosta. Tällaisia tarpeita ovat muun muassa varautuminen lainanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.
3. Kunta toteuttaa kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän ehdotuksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellytyksen turvaamiseksi. Edellä mainittu ehto koskee niitä kuntia, joihin on asetettu mainitun lain 118 §:n mukainen arviointiryhmä.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaan korotusta on haettava valtiovarainministeriön päättämään ajankohtaan mennessä.

Hakemukset tulee toimittaa 24.9.2024 klo 16.15 mennessä sähköpostiosoitteeseen kirjaamo.vm@gov.fi tai osoitteeseen:
Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIOEUVOSTO

Esittelijä

Kunnanjohtaja Sami Alasara

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää, että haetaan kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta vuonna 2024.

Päätös Hyväksyttiin esitys.

Lisätietoja antaa Kunnanjohtaja Sami Alasara, [sami.alasara\(at\)lappajarvi.fi](mailto:sami.alasara(at)lappajarvi.fi) tai puh. 044-3699 611

Kh 23.09.2024 § 151
218/02.05.01.01/2024

Valmistelija hallintojohtaja Päivi Huhtala

Lappajärven kunnan taloutta ovat eniten heikentäneet valtionosuuksien ja verotulojen väheneminen yhteensä liki 900.000 euroa viime vuoteen verrattuna. Valtionosuudet ovat pienenevässä edelleen vuonna 2025 noin 191.000 ilman TE-uudistuksen vaikutusta. Pelkästään sotien jälkikäteistarkastuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä läsiirtotarve on -255.310 euroa. Näin ollen rahoitus (=verotulot ja valtionosuudet yhteensä) vuonna 2025 tulee olemaan arvojen mukaan noin 813.000 euroa pienempi kuin vuonna 2023.

Vähennys on niin merkittävä, ettei kunta yksin pysty säästötoimenpiteillä ja toimintatuloja kasvattamalla vastaamaan haasteeseen.

Verotulojen menetyksiä tulee mm. tarhausalan alamäen ja lintuinfluenssasta johtuvien syiden vuoksi. Lisäksi paikkakaunnalla on lopettanut muutama merkittävä työllistäjä. Näiden heijastusvaikutukset näkyvät myös kunnan taloudessa.

Lisäksi haasteena on merkittävä lainamäärä, joka vuoden 2023 lopussa oli 12,7 miljoonaa euroa. Lainoista osa on kiinteäkorkoisia ja osa vaihtuvakorkoisia, joten vuonna 2022 alkanut korkotason nousu on näkynyt myös kunnan korkomenoissa. Elokuun lopussa 2024 korkomenot olivat 212.000 euroa.

Yhtenä haasteena ovat tyhjilleen jääneet koulut, joissa kiinteistömenot säilyvät lähes entisellään (noin 172.000 euroa), ellei kiinteistöjä saada myytyä. Kiinteistöjen henkilöstökuluissa sen sijaan on saatu jonkin verran säästöjä.

Tekninen valiokunta on laatinut kiinteistöstrategian, jota on noudatettu. Strategiaa päivitetään tilanteiden muuttuessa. Strategian mukaisesti on myyty Osula ja toimintakeskuksesta on saatu ostotarjous ja jos kauppa toteutuu, sen kiinteistömenoissa säästetään noin 28.000 euroa.

Talouden tasapainottamiseksi vuodelle 2024 nostettiin tuloveroprosenttia 9,4 prosenttiin ja myös kiinteistöveroprosentit korotettiin siten, että ne ovat nyt: yleinen kiinteistöveroprosentti maa-alueet 1,30 %, rakennukset 1,05 %, vaikuiset asuinrakennukset 0,6 % ja muut kuin asuinrakennukset 1,20 %. Veroprosenttien korotusvaraa ei oikein enää ole.

Lappajärven kunnan periaatteena on ollut edelleen, ettei vapautuviin virkoihin ja tehtäviin ole saanut palkata uutta henkilöstöä ilman kunnanhallituksen lupaa. Henkilöstömäärä on supistettu lähelle minimirajaa ja henkilöstöasioihin on myös tarkastuslautakunta kiinnittänyt huomiota. Henkilöstörakennetta tarkastellaan toimintojen mukaan ja

esimerkiksi opettajien virkarakennetta tarkastellaan vastaamaan opetusta ja oppilasmäärää.

Henkilöstösäästöt tulevat säästösuunnitelman mukaan olemaan noin 172.000 euroa ja tulevina vuosina hieman enemmän.

Säästösuunnitelma vuosille 2024 – 2027 viedään kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi syksyn 2024 aikana.

Lappajärven kunta on siis omilla toimillaan pyrkinyt saamaan taloutensa tasapainoon, mutta valtionosuuksien ja verotulojen menetys tulevina vuosina, yhteensä noin 813.000 euroa/vuosi, on niin merkittävä, ettei kunta yksin pysty haasteeseen vastaamaan. Lappajärven kunta hakee kuntien harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 813.000 euroa.

Esityslistan oheismateriaalina on Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemus, kiinteistöstrategia ja säästösuunnitelma vuosille 2024 – 2027.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Sami Alasara
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hakea kuntien harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 813.000 euroa. Perustelut: - keskimääräistä suuremmat valtionosuuden leikkaukset ja pysyvä - 255.310 euron läsiirtotarve- koulukiinteistöjen sisäilmaongelmista aiheutuneiden ongelmien vuoksi on rakennettu uusi koulu ja liikuntahalli, ja tästä johtuen kunnan velkamäärä, poistot ja korkokulut ovat kasvaneet- tyhjilleen jääneiden koulujen ja liikekiinteistöjen kiinteistökulut- vuokratulojen menetykset.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.